

Наталія ТАРАНОВА, кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її навчання,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4937-7469>

*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
46015, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна*

Тетяна ФЛЯЙЗНЕР, здобувачка вищої освіти
кафедри географії та методики її навчання,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4512-8598>

*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
46015, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна*

Богдан ТАРАНОВ, здобувач вищої освіти
кафедри географії та методики її навчання,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1587-3058>

*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
46015, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна*

ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті проаналізовано просторову диференціацію якості освітньої діяльності у територіальних громадах Тернопільської області в умовах децентралізації. Виявлено нерівномірність розвитку освітнього середовища та обґрунтовано підхід до оцінювання його структурної збалансованості з урахуванням територіальних, інституційних та управлінських чинників.

Ключові слова: територіальні громади; освітня діяльність; освітній простір; просторова диференціація; інституційна спроможність; регіональний розвиток.

Nataliia TARANOVA, Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor, Department of Geography and Teaching Methods,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4937-7469>
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
46015, M. Kryvonosa St., 2, Ternopil, Ukraine

Tetiana FLIAIZNER, bachelor's student,
Department of Geography and Teaching Methodology,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4512-8598>
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
46015, M. Kryvonosa St., 2, Ternopil, Ukraine

Bohdan TARANOV, bachelor's student,
Department of Geography and Teaching Methodology,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1587-3058>
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
46015, M. Kryvonosa St., 2, Ternopil, Ukraine

SPATIAL DIFFERENTIATION OF THE QUALITY OF EDUCATIONAL ACTIVITY IN TERRITORIAL COMMUNITIES OF TERNOPIIL REGION UNDER CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

The study examines spatial differentiation in the quality of educational activity within territorial communities of Ternopil region under ongoing decentralization reforms in Ukraine. The relevance of the research is determined by increasing territorial disparities in the organization, provision and implementation of the educational process, as well as by the growing role of local governance in shaping educational systems. The aim of the study is to identify spatial differences in the quality of educational activity and to determine the key territorial and institutional factors influencing

The research is based on the analysis of rating indicators of all 55 territorial communities of Ternopil region as of January 1, 2026, obtained from the analytical platform Looker Studio. The methodological framework combines comparative-geographical analysis, statistical methods, grouping techniques, and elements of territorial analysis, allowing for a comprehensive evaluation of both integral and partial indicators of educational development.

The results reveal a pronounced spatial differentiation of the educational environment in the region. It is established that while certain components, particularly digitalization (such as the implementation of electronic journals), demonstrate relatively high levels of uniformity across communities, other indicators — including the formation of school networks, the use of educational subventions, and participation in extracurricular and sports activities — exhibit significant variability.

The study proves the mosaic nature of the educational space, where geographical proximity between communities does not ensure similarity in the quality of educational services. This indicates that local institutional capacity, management efficiency, and organizational practices play a more decisive role than purely spatial factors.

It is substantiated that high values of individual indicators do not necessarily guarantee a high overall level of educational quality. This confirms the multidimensional character of the educational environment and the necessity of applying integrated assessment approaches.

A key contribution of the research is the introduction of an original “community imbalance index” (Iimb), which measures the internal consistency of educational development within each territorial unit. The index is calculated as the difference between the maximum and minimum values of selected indicators, allowing the identification of hidden structural disproportions. Based on this approach, communities are classified according to the balance between institutional capacity and educational outcomes.

The typology of territorial communities includes four main types: balanced leaders, technocratic communities, socially oriented communities, and institutionally weak territories. Balanced leaders demonstrate consistently high performance across all indicators, while technocratic communities show strong digitalization but weaker social components. Socially oriented communities focus on inclusivity and social support, whereas institutionally weak communities are characterized by systemic imbalances and low efficiency.

The findings also highlight the role of spatial organization and settlement patterns in shaping educational outcomes. Urban communities tend to demonstrate higher efficiency due to resource concentration, while rural and peripheral areas face structural challenges related to dispersed settlement patterns and limited institutional capacity.

The study confirms that the quality of educational services should be interpreted as a complex socio-geographical phenomenon formed by the interaction of territorial, demographic, economic, and institutional factors. The identified spatial disparities reflect broader processes of regional development and indicate varying levels of community capacity to manage social infrastructure effectively.

The practical significance of the results lies in their potential application for improving regional educational policy, optimizing school networks, enhancing the efficiency of budget resource allocation, and reducing territorial inequalities in access to education. The proposed methodological approaches can also be used in the development of strategic planning documents at the local and regional levels.

Further research should focus on the application of geoinformation systems for mapping educational disparities, as well as comparative analysis of other regions of Ukraine to identify nationwide patterns of spatial differentiation in educational development.

Key words: territorial communities; quality of educational activity; spatial differentiation; decentralization; educational infrastructure; regional development.

Постановка науково-практичної проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується поглибленням процесів децентралізації та реформування адміністративно-територіального устрою, у межах яких територіальні громади набули статусу базового рівня організації публічних послуг, зокрема у сфері освіти [1, с. 15; 5; 7]. Передача управлінських, фінансових і організаційних повноважень на локальний рівень сприяла зростанню ролі громад у формуванні освітнього середовища, водночас загостривши проблему міжтериторіальної диференціації якості освітньої діяльності.

У сучасних умовах якість освітнього середовища визначається не лише державною політикою, а й локальними чинниками – рівнем інституційної спроможності, ефективніс-

тю управління, ресурсним забезпеченням та територіальною організацією громад. Відповідно до Закону України «Про освіту» якість освітньої діяльності визначається як рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу [5]. Це зумовлює формування просторово диференційованого освітнього простору, у якому поєднуються як позитивні результати реформ, так і прояви освітньої нерівності.

Для Тернопільської області зазначена проблематика є особливо актуальною, оскільки регіон характеризується значною неоднорідністю територіальних громад за соціально-економічними та демографічними параметрами [11; 13]. Це обумовлює необхідність дослідження освітньої сфери саме у суспільно-географічному вимірі.

Актуальність і новизна дослідження.

Актуальність дослідження зумовлена потребою виявлення міжгромадних відмінностей у розвитку освітнього середовища та оцінки територіальних диспропорцій у доступі до якісної освітньої діяльності. Освіта є ключовим чинником формування людського капіталу, що безпосередньо впливає на соціально-економічний розвиток територій [2; 26].

Наукова новизна полягає у комплексному аналізі просторової диференціації якості освітньої діяльності на основі актуальних рейтингових даних територіальних громад Тернопільської області станом на 2026 рік. У роботі обґрунтовано багатовимірний характер якості освітнього середовища, виявлено структурні дисбаланси та запропоновано підхід до їх оцінювання.

Зв'язок теми з важливими науково-практичними завданнями. Дослідження пов'язане з реалізацією державної політики у сфері децентралізації, розвитку людського капіталу та модернізації соціальної інфраструктури [1; 5; 7]. Його результати можуть бути використані для вдосконалення управління освітньою сферою на рівні територіальних громад.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Проблематика просторової диференціації територіальних громад посідає важливе місце у сучасних суспільно-географічних дослідженнях, що зумовлено трансформацією системи публічного управління та активізацією процесів децентралізації в Україні. Науковий інтерес до цієї тематики охоплює як теоретико-методологічні засади регіонального розвитку, так і прикладні аспекти функціонування територіальних соціально-економічних систем.

Методологічні основи реформування адміністративно-територіального устрою України ґрунтовно висвітлено у колективній монографії за редакцією В. С. Кравціва [1], де обґрунтовано концептуальні підходи до формування спроможних територіальних громад. Соціально-економічні аспекти диференціації громад у контексті сучасної парадигми регіонального розвитку досліджено І. М. Гринчишин [2], яка акцентує увагу на ролі людського капіталу та інституційної спроможності територій.

Просторові прояви неоднорідності територіальних громад на прикладі окремих регіонів України, зокрема Житомирської області, розглядаються у працях М. В. Ільїної та Ю. Б. Шпильової [6], де висвітлено особливості формування міжтериторіальних контрастів та їх вплив на соціально-економічний розвиток.

У межах Тернопільської області окремі аспекти просторової диференціації громад досліджувалися переважно крізь призму ресурсно-економічних характеристик. Зокрема, у працях Б. В. Заблоцького, Б. Б. Гавришка, П. М. Дем'янчука, І. Ю. Чеболди та І. Р. Кузика [3; 4; 14] проаналізовано питання землекористування, що формують економічну базу територіальних громад і опосередковано впливають на розвиток соціальної інфраструктури, зокрема освітньої. Значний внесок у теоретико-методологічне осмислення просторової диференціації громад у регіональному вимірі зробив А. В. Кузишин [8; 9; 10], який обґрунтував підходи до аналізу територіальної організації соціально-економічних процесів.

У міжнародній науковій літературі проблема територіальної диференціації розглядається в межах концепції place-based development, яка акцентує увагу на унікальності локальних ресурсів та необхідності їх урахування у політиці регіонального розвитку. Значний внесок у розвиток цього підходу зробили F. Varca, P. McCann, A. Rodríguez-Pose [15], а також S. Elden [16], A. Pike, J. Tomaney [21], M. Storper [24], які досліджують територіальні відмінності у контексті інституційного розвитку та просторової економіки.

Водночас у сучасних дослідженнях дедалі більшої уваги набуває аналіз взаємозв'язку між людським капіталом, просторовими процесами та інституційними трансформаціями. Зокрема, Р. Флорида обґрунтовує вплив людського капіталу на регіональний розвиток [17], тоді як К. Лі та ін. [19] досліджують просторову диференціацію соціально-економічних систем. Концептуальні підходи OECD [20] підкреслюють значення регіональної політики у подоланні територіальних диспропорцій, а у працях А. Rodríguez-Pose [22] та S. Sassen [23] акцентовано увагу на ролі інституцій та глобалізаційних процесів у формуванні просторової нерівності.

Водночас аналіз наукових джерел свідчить, що освітній вимір просторової диференціації територіальних громад у межах українських регіонів, особливо із використанням актуальних даних моніторингу та рейтингових оцінок, залишається недостатньо висвітленим. Відсутність комплексних суспільно-географічних досліджень, орієнтованих на оцінювання якості освітніх послуг на рівні громад, зумовлює необхідність подальших наукових розробок у цьому напрямі та визначає доцільність проведеного дослідження.

Методи дослідження. Методологічну

основу дослідження становить поєднання загальнонаукових і спеціальних суспільно-географічних методів. Використано порівняльно-географічний, статистичний, аналітико-описовий методи, а також метод групування для класифікації територіальних громад, що дозволило здійснити комплексну оцінку просторової диференціації освітнього середовища.

Інформаційну базу становлять дані рейтингової оцінки громад Тернопільської області, представлені в системі Looker Studio [12], а також нормативно-правові та наукові джерела [1; 2; 5; 7]. Використання офіційних статистичних та аналітичних матеріалів забезпечує достовірність і репрезентативність отриманих результатів.

Дослідження охоплює всі 55 територіальних громад Тернопільської області. На першому етапі було проведено розрахунок інтегральних рейтингових показників для всієї сукупності громад регіону. На другому етапі, з метою деталізації виявлених просторових відмінностей, проведено поглиблений аналіз окремих громад, які є репрезентативними для різних типів територіальної організації освітнього середовища та рівнів інституційної спроможності.

Виклад основного матеріалу. Рейтинговий аналіз якості освітньої діяльності та залученості до спортивної активності у територіальних громадах Тернопільської області зас-

відчує наявність чітко вираженої просторової диференціації освітнього середовища. Інтегральні значення рейтингу варіюють у широкому діапазоні, що свідчить про суттєві міжгромадні відмінності у рівні розвитку освітньої сфери.

Аналіз якості освітньої діяльності (згідно зі ст. 1 Закону України «Про освіту») базувався на інтегральному оцінюванні всієї сукупності громад області [5]. Це дозволило класифікувати територію Тернопільщини за рівнями розвитку освітньої інфраструктури та виявити загальні закономірності просторової диференціації. Деталізація результатів на прикладі обраних кейс-громад підтверджує виявлені тенденції та дозволяє глибше зрозуміти вплив децентралізації на якість освітнього процесу на місцях.

Формування таких відмінностей зумовлене комплексом чинників, серед яких ключову роль відіграють ефективність управління, рівень ресурсного забезпечення, структура освітньої мережі, демографічні особливості та територіальна доступність освітньої діяльності.

Для кількісної оцінки нерівномірності розвитку освітнього середовища нами було розраховано показники розмаху варіації ключових індикаторів (табл. 1). Це дозволило визначити глибину розривів між «полюсами» розвитку в межах області.

Таблиця 1

Просторова варіативність ключових показників якості освітньої діяльності у територіальних громадах Тернопільської області [12]

Показник	Мінімум	Максимум	Розмах варіації	Рівень диференціації	Інтерпретація
Інтегральний рейтинг	19,13	36,38	17,25	високий	значні міжгромадні відмінності
Цифровізація (е-журнали), %	63,64	100,00	36,36	середній	поступове вирівнювання
Субвенції на ООП, %	78,55	100,00	21,45	низька-середня	стабільність із локальними відмінностями
Сформованість мережі ЗЗСО, %	91,40	100,00	8,60	низький	регламентований розвиток
Освітньо-спортивна активність	варіативна	варіативна	значний	високий	нерівномірність соціальної складової

Найменший рівень диференціації (8,60%) зафіксовано за показником сформованості мережі ЗЗСО. Це пояснюється жорстким нормативно-правовим регулюванням з боку держави та обов'язковістю дотримання стандартів Закону України «Про освіту» [5] всіма суб'єктами децентралізації.

Натомість, освітньо-спортивна актив-

ність та інтегральний рейтинг демонструють високий ступінь варіативності. Це свідчить про те, що загальна якість освітнього простору в області є «мозаїчною». Високий розмах варіації інтегрального рейтингу (17,25 балів) підтверджує нашу гіпотезу про формування в області самодостатніх «центрів успіху» та, водночас, глибоких депресивних периферійних

зон.

Середній рівень варіації показника цифровізації (36,36%) вказує на процес дифузії інновацій: якщо міські громади вже досягли межі насичення (100%), то частина сільських ТГ все ще перебуває на стадії наздоганяючого розвитку. Зазначимо, що менші значення інтегрального рейтингу відповідають вищому рівню розвитку освітнього середовища.

Просторовий аналіз виявив чітку залежність між типом громади та її віддаленістю від полюсів росту. Громади «Високого рівня» (лідери рейтингу: Борсуківська, Скориківська, Чортківська) фактично формують каркас стабільності регіону.

Громади «Середнього рівня» (до яких несподівано потрапила Тернопільська міська ТГ через складність управління великою мережею) характеризуються мозаїчністю: успіхи в цифровізації тут часто нівелюються бюрократичними труднощами у використанні субвенцій.

Найбільше занепокоєння викликає тип «Низького рівня» (Лопушненська, Золотопотіцька ТГ). Це переважно периферійні громади, де «відстань до послуги» підкріплюється інституційною слабкістю. Для таких територій ми рекомендуємо перехід до моделі кризового управління та посилення міжмуніципального співробітництва.

Таблиця 2

Типологія територіальних громад Тернопільської області за рівнем якості освітньої діяльності [12]

Тип громади	Діапазон значень	Характеристика	Просторові особливості
Високий рівень	до 22,0	збалансований розвиток	переважно адміністративні центри
Середній рівень	22,0-30,0	наявність дисбалансів	змішаний тип громад
Низький рівень	понад 30,0	структурні проблеми	периферійні території

Запропонована типологія доводить, що децентралізація призвела до посилення просторової диференціації. Виявлені «ножиці» між лідерами та аутсайдерами вимагають перегляду формули освітньої субвенції в напрямку більшої підтримки громад периферійного типу для забезпечення рівного доступу до якісної освіти незалежно від місця проживання.

Для поглиблення аналізу запропоновано індекс «дисбалансу громади» (I_{imb}), що дозволяє оцінити внутрішню узгодженість розвитку освітнього середовища:

$$I_{imb} = P_{max} - P_{min}$$
, де

P_{max} — максимальне значення показника серед досліджуваних параметрів у межах громади;

P_{min} — мінімальне значення відповідного показника.

Використання даного індексу дає змогу побачити реальну картину: чи є успіх громади системним, чи він тримається на одному високому показнику (наприклад, лише на цифровізації).

Таблиця 3

Інтерпретація рівнів освітнього дисбалансу територіальних громад

Значення індексу	Рівень	Характеристика
0-15	низький	гармонійний розвиток
15-50	середній	наявність "полюсів росту"
понад 50	високий	критична розбалансованість

Використання індексу дозволяє виявити приховані структурні диспропорції, які не завжди відображаються у загальному рейтингу.

Співставлення загального рейтингу з індексом I_{imb} дозволило нам виокремити полюси освітнього розвитку області (табл. 4).

Таблиця 4

Полюси освітнього розвитку територіальних громад Тернопільської області [12]

Тип	Характеристика	Приклади громад	Управлінські рекомендації
Лідери	високий рейтинг + низький дисбаланс	Саранчуківська, Копичинецька	масштабування досвіду
Проблемні	низький рейтинг + високий дисбаланс	Коропецька, Залозецька	оптимізація мережі, аудит

Проведений аналіз підтверджує, що

якість освітньої діяльності у Тернопільській

області має складну багатовимірну структуру. Просторова диференціація не є випадковою: вона відображає рівень управлінської ефективності та загальну фінансово-інституційну спроможність територіальних громад.

Встановлено, що високий загальний бал громади не завжди означає відсутність проблем. Громади з високим ІІМ перебувають у зоні ризику, оскільки провал лише одного критичного компоненту (наприклад, кадрового забезпечення) може призвести до швидкої деградації всієї освітньої системи ТГ.

Аналіз діапазону варіації ключових індикаторів (рисунок 1) свідчить про наявність глибоких міжгромадних диспропорцій у розвитку

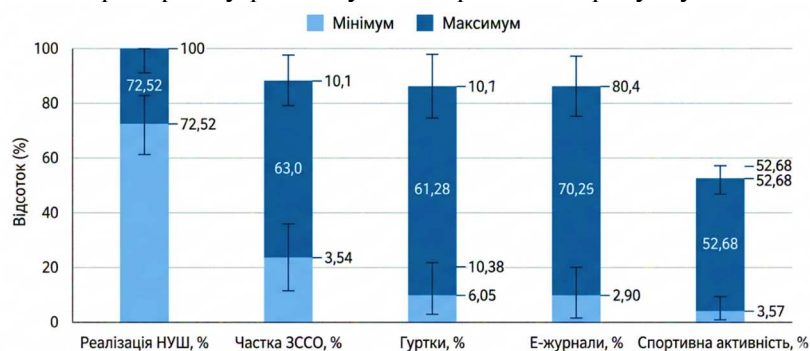

Рис. 1. Просторова диференціація якості освітньої діяльності у територіальних громадах Тернопільської області [12]

Для деталізації виявлених закономірностей обрано модельні громади, що репрезентують різні географічні зони області (рисунок 2). Встановлено, що цифровізація виступає найбільш гомогенним показником, тоді як стан ма-

теріально-технічної бази та кадрове забезпечення характеризуються значною територіальною диференціацією. Для поглибленого аналізу структурних відмінностей використано порівняльну графічну модель (рисунок 2).

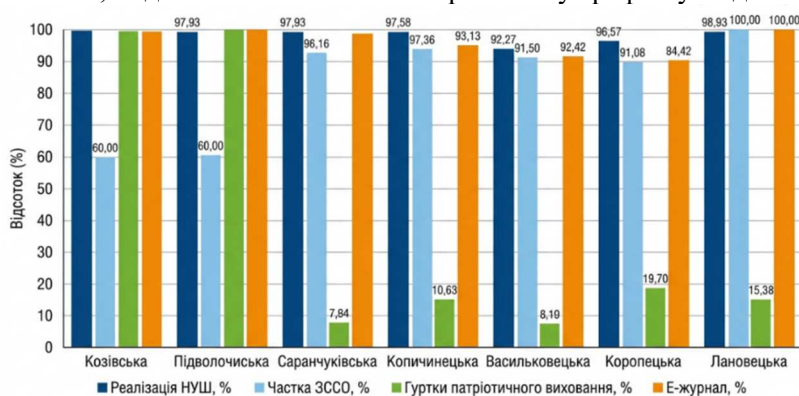

Рис. 2. Порівняльна характеристика показників якості освітньої діяльності у вибраних територіальних громадах [12]

Порівняльний аналіз вибірових громад (рисунок 2) підтверджує наявність значних внутрішньорегіональних контрастів. Найбільш стабільними у межах досліджуваної вибірки є показники цифровізації, що свідчить про ефективну дифузю інновацій. Водночас соціально-освітні компоненти (інклюзія, позашкільна освіта, національно-патріотичне виховання) де-

монструють суттєву просторову варіативність.

Для візуалізації структури освітнього середовища застосовано компонентний підхід, що дозволяє відобразити співвідношення ключових складових якості освітньої діяльності. Встановлено, що у частини громад спостерігається виражена структурна асиметрія: домінування одного показника супроводжується

недостатнім розвитком інших компонентів. Це підтверджує багатовимірний характер якості освітньої діяльності та неможливість комплексної оцінки розвитку громади на основі одного індикатора.

Окремої уваги потребує аналіз використання освітніх субвенцій як ключового інструменту державного регулювання розвитку галузі. Встановлено, що результативність фінансових ресурсів безпосередньо залежить від морфології розселення та конфігурації освітньої мережі громад (рисунок 3). Проведене дослідження дозволило встановити такі закономірності:

– міська модель (компактне розселення): у великих міських та селищних територіальних громадах із високою щільністю дитячого населення спостерігається ефект концентрації ресурсів. У таких громадах питомі витрати на одного учня є нижчими за середньообласні, водночас рівень якості освітньої діяльності (за результатами НМТ та рівнем цифровізації) залишається стабільно високим. Це свідчить про

Рис. 3. Використання освітніх субвенцій у територіальних громадах Тернопільської області [12]

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що якість освітньої діяльності територіальних громад Тернопільської області характеризується вираженою просторовою диференціацією, що проявляється у нерівномірності розвитку освітнього середовища та різному рівні інституційної спроможності громад.

Доведено мозаїчний характер освітнього простору регіону, в межах якого територіальна близькість громад не забезпечує однорідності параметрів якості освітньої діяльності, що свідчить про визначальну роль локальних інституційних та управлінських чинників.

Встановлено, що цифровізація освітнього процесу є найбільш вирівняним компонентом розвитку, однак її високі значення не завжди корелюють із загальним рівнем якості освітньої діяльності. У ряді громад цифрова трансформація має ознаки формального характеру та не супроводжується належним розвитком кадрового потенціалу й позашкільної освіти.

високу інституційну ефективність управління освітньою сферою;

– сільська модель (дисперсне розселення): у територіальних громадах із розосередженим типом розселення значна частина освітньої субвенції спрямовується на підтримку малокомплектних закладів освіти. У таких умовах високі витрати на утримання освітньої мережі не забезпечують відповідного підвищення якості освітньої діяльності, що підтверджується значеннями індексу дисбалансу (Iimb);

– управлінський аспект: просторова диференціація використання освітніх субвенцій (рисунок 3) свідчить про те, що для громад периферійного типу державна фінансова підтримка виконує переважно функцію підтримання базового рівня функціонування освітньої системи, тоді як для громад-лідерів вона виступає ресурсом для модернізації та розвитку освітньої інфраструктури.

Обґрунтовано, що високі значення окремих формальних індикаторів не забезпечують комплексної якості освітньої діяльності, що підтверджує її багатовимірний характер і необхідність системного підходу до оцінювання.

Встановлено, що лідерські позиції територіальних громад визначаються передусім ефективністю управління, гнучкістю прийняття рішень та раціональністю територіальної організації освітньої мережі, а не лише обсягом ресурсного забезпечення.

Доведено, що ефективність використання бюджетних коштів у сфері освіти корелює не лише з фаховістю місцевого управління, а й з об'єктивними геопросторовими чинниками. Це обумовлює доцільність удосконалення механізмів розподілу освітніх субвенцій із урахуванням просторових особливостей розвитку територіальних громад.

Таким чином, якість освітньої діяльності доцільно розглядати як суспільно-географічне явище, що формується під впливом комплексу

взаємопов'язаних територіальних, соціально-економічних та інституційних чинників. Просторові відмінності у функціонуванні освітньої сфери відображають ширші процеси регіонального розвитку та можуть виступати індикатором рівня інституційної спроможності територіальних громад до ефективного управління соціальною інфраструктурою.

Перспективи використання результатів дослідження. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх застосування органами місцевого самоврядування та регіональними управлінськими структурами для обґрунтування управлінських рішень у сфері освіти. Зокрема, результати дослідження можуть бути використані для оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти, підвищення ефективності використання бюджет-

них ресурсів та розвитку цифрових освітніх сервісів.

Запропоновані підходи до оцінювання можуть бути використані при розробленні стратегій розвитку територіальних громад і регіональних програм підвищення якості освітньої діяльності, а також у практиці зменшення територіальних диспропорцій у розвитку освітнього середовища.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із застосуванням геоінформаційних технологій для картографування просторової диференціації освітнього середовища, розширенням порівняльного аналізу на інші регіони України, а також удосконаленням методичних підходів до оцінювання якості освітньої діяльності з урахуванням динаміки розвитку територіальних громад.

Література:

1. *Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія* (2016). / за ред. В. С. Кравціва. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України».
2. Гринчишин, І. М. (2020). Соціально-економічна диференціація територіальних громад в контексті формування нової парадигми регіонального розвитку. *Економіка та суспільство*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-61>
3. Заблоцький, Б. В. (2021). Проблеми обліку кількості земель територіальних громад Тернопільської області. *Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства*, (5), 22–25.
4. Заблоцький, Б. В., Гавришок, Б. Б., Дем'янчук, П. М. та ін. (2022). Облік площ земель сільськогосподарського призначення територіальних громад Тернопільської області: джерела, повнота та репрезентативність інформації. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія*, (2), 76–83. <https://doi.org/10.25128/2519-4577.22.2.10>
5. Закон України Про освіту, № 2145-VIII (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Ільїна, М. В., & Шпильова, Ю. Б. (2018). Просторова диференціація об'єднаних територіальних громад на прикладі Житомирської області. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, (21), 1, 88–92.
7. Кабінет Міністрів України. (2020). *Про затвердження перспективного плану формування територій громад Тернопільської області* (Розпорядження № 724-р). <https://www.kmu.gov.ua>
8. Кузишин, А. В. (2021). *Регіональний вимір соціально-політичних процесів: теорія, методологія та практика суспільно-географічного дослідження* (Автореф. дис. д-ра геогр. наук). Тернопіль.
9. Кузишин, А. В. (2023). Простір та особливості його вивчення в суспільних науках здобувачами вищої освіти. *Досвід та вдосконалення якості практичної підготовки: постковідні та мілітарні виклики: матеріали міжфакультетського навчально-методичного семінару*, 3–5. Тернопіль: Вектор.
10. Кузишин, А. В. (2024). Особливості просторової диференціації територіальних громад. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія*, (1). <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2024.1.13>
11. Перелік громад Тернопільської області. (2026). *Децентралізація*. <https://decentralization.gov.ua/areas/0352>
12. Рейтингова оцінка громад Тернопільщини: Looker Studio Report. (2026). <https://lookerstudio.google.com>
13. *Стратегія розвитку Тернопільської області 2021-2027* (2025). Тернопіль.
14. Чеболда, І. Ю., & Кузик, І. Р. (2022). Порівняльна характеристика структури землекористування територіальних громад різних типів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія "Екологія"*, (26). <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2022-26-07>
15. Barca, F., McCann, P., & Rodríguez-Pose, A. (2012). The Case For Regional Development Intervention: Place-Based Versus Place-Neutral Approaches. *Journal of Regional Science*. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9787.2011.00756.x>
16. Elden, S. (2013). How Should We Do the History of Territory? *Territory, Politics, Governance*, 1(1). <https://doi.org/10.1080/21622671.2012.733317>
17. Florida, R. (2014). Human capital and regional growth. *Annals of the Association of American Geographers*, 104(1), 229–255. <https://doi.org/10.1080/00045608.2013.843436>
18. Іліна, М., & Шпильова, Ю. (2021). Spatial differentiation of communities. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series "Geology. Geography. Ecology"*, (55), 166–178. <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2021-55-13>
19. Li, K., Geng, H., & Yue, L. (2021). Spatial differentiation and influencing factors of rural settlements in arid areas. *Frontiers in Environmental Science*, 9. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2021.755207>
20. OECD. (2020). *Regional development policy*. <https://doi.org/10.1787/9789264270240-en>
21. Pike, A., Rodríguez-Pose, A., & Tomaney, J. (2017). Local and regional development. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1265874>
22. Rodríguez-Pose, A. (2018). The rise of regions. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2017.1360474>
23. Sassen, S. (2015). Cities in global economy. *Global Networks*. <https://doi.org/10.1111/glob.12087>

24. Storper, M. (2013). Institutions and regional development. *Journal of Economic Geography*. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbs052>
25. United Nations. (2020). *Local governance and development*. <https://doi.org/10.18356/9789210051901>
26. World Bank. (2021). *Decentralization and service delivery*. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1591-5>

References:

1. Administratyvno-terytorialnyi ustrii Ukrainy: metodolohichni osnovy ta praktyka reformuvannia: monohrafiia (2016). / za red. V. S. Kravtsiva. Lviv: DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy».
2. Hrynychshyn, I. M. (2020). Sotsialno-ekonomichna dyferentsiatsiia terytorialnykh hromad v konteksti formuvannia novoi paradyhmy rehionalnoho rozvytku. *Ekonomika ta suspilstvo*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-61>
3. Zablotskyi, B. V. (2021). Problemy obliku kilkosti zemel terytorialnykh hromad Ternopil'skoi oblasti. *Visnyk Ternopil'skoho viddilu Ukrainskoho heohrafichnoho tovarystva*, (5), 22–25.
4. Zablotskyi, B. V., Havryshok, B. B., Demianchuk, P. M. ta in. (2022). Oblik ploshch zemel silskohospodarskoho pryznachennia terytorialnykh hromad Ternopil'skoi oblasti: dzherela, povnota ta reprezentatyvnist informatsii. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Heohrafiia*, (2), 76–83. <https://doi.org/10.25128/2519-4577.22.2.10>
5. Zakon Ukrainy Pro osvitu, № 2145-VIII (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Ilina, M. V., & Shpylova, Yu. B. (2018). Prostorova dyferentsiatsiia obiednanykh terytorialnykh hromad na prykladi Zhytomyr'skoi oblasti. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, (21), 1, 88–92.
7. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2020). Pro zatverdzhennia perspektyvnoho planu formuvannia terytorii hromad Ternopil'skoi oblasti (Rozporiadzhennia № 724-r). <https://www.kmu.gov.ua>
8. Kuzyshyn, A. V. (2021). Rehionalnyi vymir sotsialno-politychnykh protsesiv: teoriia, metodolohiia ta praktyka suspilno-heohrafichnoho doslidzhennia (Avtoref. dys. d-ra heohr. nauk). Ternopil.
9. Kuzyshyn, A. V. (2023). Prostir ta osoblyvosti yoho vyvchennia v suspilnykh naukakh zdobuvachamy vyshchoi osvity. *Dosvid ta vdoshkonalennia yakosti praktychnoi pidhotovky: postkovidni ta militarni vyklyky: materialy mizhfakultetskoho navchalno-metodychnoho seminaru*, 3–5. Ternopil: Vektor.
10. Kuzyshyn, A. V. (2024). Osoblyvosti prostoroivoi dyferentsiatsii terytorialnykh hromad. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Heohrafiia*, (1). <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2024.1.13>
11. Perelik hromad Ternopil'skoi oblasti. (2026). *Detsentralizatsiia*. <https://decentralization.gov.ua/areas/0352>
12. Reitynhova otsinka hromad Ternopil'shchyny: Looker Studio Report. (2026). <https://lookerstudio.google.com>
13. Stratehiia rozvytku Ternopil'skoi oblasti 2021-2027 (2025). Ternopil.
14. Chebolda, I. Yu., & Kuzyk, I. R. (2022). Porivnialna kharakterystyka struktury zemlekorystuvannia terytorialnykh hromad riznykh typiv. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina serii "Ekolohiia"*, (26). <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2022-26-07>
15. Barca, F., McCann, P., & Rodríguez-Pose, A. (2012). The Case For Regional Development Intervention: Place-Based Versus Place-Neutral Approaches. *Journal of Regional Science*. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9787.2011.00756.x>
16. Elden, S. (2013). How Should We Do the History of Territory? *Territory, Politics, Governance*, 1(1). <https://doi.org/10.1080/21622671.2012.733317>
17. Florida, R. (2014). Human capital and regional growth. *Annals of the Association of American Geographers*, 104(1), 229–255. <https://doi.org/10.1080/00045608.2013.843436>
18. Ilina, M., & Shpyliova, Y. (2021). Spatial differentiation of communities. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series "Geology. Geography. Ecology"*, (55), 166–178. <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2021-55-13>
19. Li, K., Geng, H., & Yue, L. (2021). Spatial differentiation and influencing factors of rural settlements in arid areas. *Frontiers in Environmental Science*, 9. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2021.755207>
20. OECD. (2020). *Regional development policy*. <https://doi.org/10.1787/9789264270240-en>
21. Pike, A., Rodríguez-Pose, A., & Tomaney, J. (2017). Local and regional development. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1265874>
22. Rodríguez-Pose, A. (2018). The rise of regions. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2017.1360474>
23. Sassen, S. (2015). Cities in global economy. *Global Networks*. <https://doi.org/10.1111/glob.12087>
24. Storper, M. (2013). Institutions and regional development. *Journal of Economic Geography*. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbs052>
25. United Nations. (2020). *Local governance and development*. <https://doi.org/10.18356/9789210051901>
26. World Bank. (2021). *Decentralization and service delivery*. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1591-5>

Надійшла до редакції 22.03.2026 р.

Прийнята до друку 24.04.2026 р.

Опублікована 26.05.2026 р.

